

Vide cibum po-
tius uentricu-
lo deferretur no-
mine.
Initium.

Substantia et
forma acumi-
ce.

Incessus.

Lib. 5. de Ad-
mi. sectio.
Stomachum
non eodem cum
arteria ma-
gna uti for-
mine septi.

Lib. 4. de V.
su parte.

dem exigunt, deducuntur. Thoracem uero aërem per os & narium foramina attracturum, ac rursus eundem emissurum, ut uocis respirationisq; autor efficeretur, elatius collocari de-
cui. Porro ne nimium uentriculus ab ore remoueretur, quumq; longus ab ipso ad recremento-
rum expulsionis locum ductus sit, Natura illum quam potuit proximè ori subiunxit. Sub tho-
race enim & septo transuerso inter iecur & lienem medius statim^b ponitur, uiamq; ab ore ci-
bos ad se deferentē obtinet, quæ ab usu^c nuncupatur, & etiam illis communi nomine
quo omnem angustum ductum, seu collum isthmi modo alicui ampliori uentri præpositū uo-
cant, *stomachum* dicitur: qua uoce nos Celsus & Ciceronem imitari potius utemur, quam gula
alijs (uti & meri & uescet) non infrequenti dictione. Hæc nanque uia linguam ad radicem eius
hærens excipit, ac utraque parte^d tonsillas attingens, à palati extremo principium fortitur, ac
agitatione motibusq; linguae depulsum, & quasi detrusum cibum suscipiens, illum deorsum,
pellit partibus ipsius quæ sunt infra id quod deuoratur dilatatis, quæ uero supra contractis.
Nervosa enim membranae uel, ut facile dilatetur, prompteq; rursus coadacta, effecta est: & fibris
suo muneri famulantibus intertextitur, ac reliquorum denique corporis ductum modo teres
& intus accuratè læuis lubricaq; cernitur.^e Duabus etenim proprijs constat tunicis, substantia,
duritie, crassitie, & fibrarum specie uariantibus. Harum interior quidem nervosior, durior, &
paulo tenuior, ac totius oris palatiq; tunica continua est, & rectis fibris manuum instar ciborum
attractioni subseruientibus donatur. Exterior uero crassior, mollior, propemodumq; muscu-
lorum natura participans carnosior uisitur, unde etiam cibi conficiendi uim plerique ipsi alci-
bunt: dein transuersis duntaxat circularibus uel abundat fibris, quæ ciborum interiores tunice
fibræ beneficio attractorū feciliorem, magisq; subitam in uentriculum propulsionē efficiant:
& si quando uomentibus uentriculus quippiā protrudit, ad eius educationē summo pere etiam
auxiliantur. Duabus his solum fibrarum differentijs stomachus indigitur, ut rectæ quidem at-
traherent, transuersæ autem arcantes pellerent. Nam si obliquæ accessissent, cibus in stomacho
longiori mora hæreret: quod nō solum homini inutilli, sed & importunum ac molestum esset,
quando stomachus cibo plenus, ita prolixius distēderetur, asperæq; arteriæ ac pulmonibus &
magnæ itidem arteriæ, dum ea dilatantur, diutius obstaculo esset. Natura enim stomachū tutò,
& illa quæ modò comprehendit organa minus molestaturū, per ceruicem thoracemq; ad uen-
triculum porrigens, exactè supra mediam ceruicis uertebrae & quatuor primarum thora-
cis sedem, in neutram partem inclinantem asperæq; arteriæ subtensum^f deducit. Ad principiu
uero quintæ thoracis uertebrae^g stomachus ut ampliori magnæ arteriæ trunco secundum dor-
si uertebras inferiora corporis petenti cedat, nōnihil in dextrum latum à media uertebrarum re-
gione abscedit, arteriæ illi proximus ad nonā usque thoracis uertebrae repens: quod simulatq;
pertingit, ab eius uertebrae eleuatus corpore arteriam elatius (ne illa fortè à deuorato cibo com-
primatur) ascendit, nervosam septi transuersi partem uersus sinistrum latum^h penetrans. Non
equidem ut cum Hippocrate Galenus censuit, arteriæ hæc ad inferiora corporis prolabantis
foramine utens, uerum peculiari, quod ipsi neruisq; cum illo descenditibus (dum septum de-
scriberetur) præparatum esse diximus. Neque uero administratio tantum, sed & ratio quoque
id commonstrabit, dummodoⁱ superius uentriculi orificium ad amissum pendere non gra-
ueris. Hoc nanq; uentriculi mediæ sedi quod ad^j priora^k posterioraq; spectat, neque inferius
quam ipsius elatior^l pars habetur, inferi debuit: quod certe accideret, si communi arteriæ fora-
mini stomachus in septo ueretur, atque (ut Galenus reliquosq; Anatomicorū chorus asserit)
ad duodecimam usque thoracis uertebrae stomachus arteriæ iunctus uertebris neceretur, ac
iuxta primam demum lumborū uertebrae, aut paulò infra, arteriam conscendere, & à dextris
in sinistrum prorepere inciperet. Quandoquidem arteriæ per septum transitus, qui supra un-
decimam thoracis uertebrae, uel Galeni suffragio, consistit, sub posteriori uentriculi sede in
medio ipsius elatioris partis & dimissioris occurrit, non autem ubi elatissima ipsius est regio.
Deinde si ad duodecimā usque thoracis uertebrae, secundum arteriæ latus stomachus dele-
deret ex thorace, & sub septo primū arteriam à dorso eleuatus conscenderet, sursumq; denuò
ad uentriculi superius orificium necessariò conuolueretur, pluresq; quam nunc habeat, anfra-
ctus, eosq; acutis præditos angulis adipisceretur. Ad nonā itaq; thoracis uertebrae initium sto-
machus uertebrarum corporibus interuentu membranarū ex ligamentis uertebrarum origi-
nem ducentium cōmittitur, atque ab illis membranulis tertiam tunicam nullis omnino fibris
interstinctam, & uelut secundæ ipsius inuolucrum possidet. Quod uero iuxta quintam thora-
cis uertebrae ad dextra potius arteriæ quam ad sinistra stomachus explicetur, in causa ipsa est
arteria, non adeò tyranni ritu (quamuis multò sit dignior) dorsi mediam sedem occupans, sed
quum à^m sinistro cordis sinu ortum ducat, & per reliquum ipsius ductum uersus sinistrum ca-
uam

uæ uenæⁿ subijciatur, sinistrorsum maiore sui parte necessariò uergens, ac proinde aliquan-
tulum stomacho cedens, communicatorem, ac uelut socium sedis uertebrarum admittit, adeò
ut stomachus & minus obliquetur, & firmiorem adhuc sedem quam in sinistro latere repe-
rire posset, obtineat. Porro stomachus non dextram septi perforat sedem, rectaq; in uentricu-
lum ex dextro dorsi latere porrigitur, sed arteriæ superuectus^o obtusoq; obliquatus angulo
sinistram petit, ne stomachus uentriculum adeundo iecur uniuersam dextram sedem inferio-
ris regionis septi occupans, perforare cogatur, sed eam septi partem adinueniat, qua minor
iecoris pars ipsi facilem aditum præbitura consistit.^p Talis sanè est tenuior totius iecoris por-
tio sinistrae septi sedi hæc subtenfa, cui in posteriori regione quæ stomachus septum permeat,
sinus instar semicirculi insculpitur, stomacho (cuius anteriorem sedem inibi amplectitur)
proportione congruens. Neque est ut quispiam alijs credat dissectionis professoribus, qui
septum, idq; potissimum quod diximus foramen, ne cibus è uentriculo superiora repetat ob-
staculo esse arbitrantur, quum idem quoque tunc in uentriculum cibi descensum potius pro-
hiberet. Quenadmodum & mera quoque est fabula, qua angustiorum stomachum hic quæ
uentriculo continuatur, quam in ceruice esse contendunt, atra bile in uentriculi superius os
à liene eructata eum colligi constringiq; falso existimantes. Cæterum obliquus ille ductus quo
stomachus arteriam conscendens in sinistrum fertur, nervus etiam commodus est, quos pau-
lo post uentriculo inferi audies. Neque profectò sufficit Naturæ, stomacho in eum modum
obliquo ad uelocem ciborum transitum eas quas innuebam tribuisse fibras. uerum ut ipsius
contactitas semper humecta ac uelut uncta esset, glandulas adiunxit,^q alias quidem ad salues,
stomacho & laryngi communes, quæ saluam humoremq; illis organis ne exiccentur, præpa-
rantes, Latinis tonsillæ appellantur.^r In medio itidem propemodum stomachi ductu, quæ is
asperæ arteriæ in^s duos truncos ad pulmones diuisæ subijcitur, binas alias sæpe stomacho
non apponit modo, sed & in posteriori ipsius sede & ad latera adnectit,^t illis planè respōden-
tes, quas uesciæ ceruicis initio in uiris Natura circumdedit. & quenadmodum has urinæ se-
minisq; genitalis meatum irrigare humectareq; suo loco commemorabimus, sic etiam glan-
dulae stomacho adnatæ illius amplitudinem irrorant, ac ne ob siccitatem difficilius in uen-
triculum cibus prolabatur, saluam quodam humore imbuunt. Cæterum si quid de stomacho
adhuc dicendum supersit, in uentriculi descriptione id persequemur. Ventriculum qui in-
ter reliquos corporis uentres sinus uel non minimam cavitatem obtinet, unde etiam *gastro* &
stomachos Graecis, ut nobis uenter & uentriculus potissimum dicitur, mox sub thorace colloca-
tum, iam obiter diximus. Nunc uero exquisitè ipsius situm, formam, quantitatem, substantiā,
tunicas, uenas, arterias, nervos, ac demum ipsius uires, quæq; ad eas auxilij quicquam præ-
stant organa recensebimus. Galenus itaque uentriculum in medio corporis collocatum asse-
rit, quod plerique dissectionum professores ab ipso mutuati non simpliciter enunciant, uerum
hunc secundum omnes positionis differentias ad amissim mediam sedem instar communis
omnium partiū officinæ adeptum asserunt, perfunctoriè admodum in hominis proportionem
metiendi uersati. Sedes enim^u mucronatæ cartilagini proxima, aut ut Galenus alibi etiam
astruit, umbilicus, haudquaquam erecti corporis medium est, uerum elatissima pubis ossium
regio. At si crura simul cum ceruice illi negligenter, solo uidelicet corporis trunco (quem thora-
cem Aristoteles uocat) intellecto, fortasse regio mucronatæ cartilagini subiecta in corporis me-
dio cōsisteret, uti umbilicus ferè in homine medius est, cui circulus obducitur, qui & manuum
& pedum & uerticis summum æqualibus ferè interuallis complectitur. Neque etiam æqualis
uentriculi portio dextrum & sinistrum occupat, neque uentriculus in posteriora adeò atque
in priora corporis exporrigitur, quamuis fortè^v elatius ipsius orificium id sibi non immeritò
uendicare posset. Statim enim ac stomachus septum in sinistra nervosæ ipsius partis sede pene-
trat, continuū cum uentriculo corpus^w efficitur, quod in sinistro latere amplā septi sedem con-
tingens, totam regionē inter iecur & lienem uacuum complectitur. In dextro autem latere uen-
triculus nusquam septum attingit, sed iecoris duntaxat concauo subtenfus, tota ipsius parte su-
periori, & dextro item latere à iecore occultatur, tantumq; à dextra septi sede passim abscedit,
quanta iecoris est crassities, quum interim magnam septi sedem (uti modò dicebam) sinistro
suo latere contingat. Neque id sanè admodum lien impedit, qui non ita uentriculi sinistro late-
ri attenditur, adeoq; in corporis anteriora, ut medicorum uulgaris arbitrat, pertingit, sed po-
tius in posteriora humilioraq; (tamen & ad latus nonnihil) substernitur. Dein profectò non
solum in sinistrum ad septum usque scilicet, quam in dextrum, utpote sub iecoris tantum cauo
uentriculus magis pertinet: uerum ipsius forma in homine (nulla enim nunc mihi cum Gale-
no, neque canum, neque simiarum est consideratio) talis cernitur, ut maxima ipsius quoque
portio

Glandulae sto-
macho crebro
adnatæ.

Ventriculi si-
tuus.

Lib. 4. de V.
su parte.